

Avel har lett till stora förbättringar för produktionen

Jakob Lykke Voergaard, SEGES Innovation

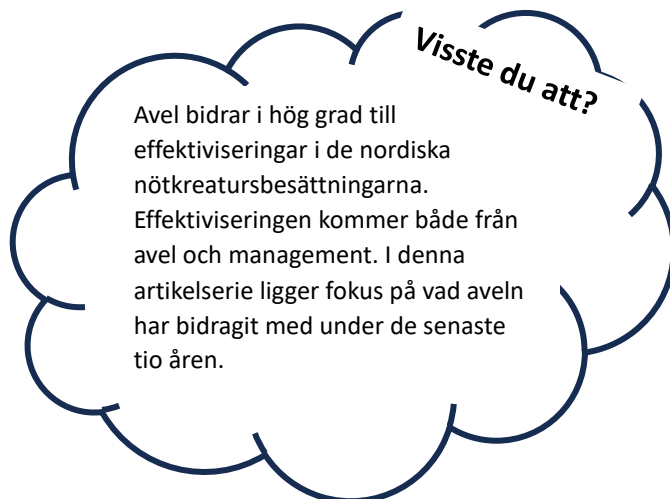
Avel är en komplex fråga, och det kan vara svårt att se den direkta ekonomiska nyttan på gården. Det finns ingen redovisad inkomst i bokföringen som heter avel, utan istället återfinns den under kostnader. Så vad bidrar avel egentligen med?

Avkastning är den viktigaste egenskapen i NTM

Avkastning är den egenskap som har högst ekonomiskt värde i det nordiska avelsmålet NTM, och har därför också störst vikt i NTM. Avkastning står för 31 % av avelsmålet för Holstein, 34 % för RDC och 32 % för Jersey. Avkastningsindex vägs samman med index för kilogram mjölk, fett och protein. Det finns en negativ vikt på mjölk, eftersom mjölk är en kostnad, medan kilogram fett och protein har positiv vikt eftersom de betalas av mejerierna. Dessutom beräknas index för fett- och proteinhalt, eftersom mängden fett och protein beror på halterna.

Stora framsteg i avkastningsindex

Alla raser har gjort betydande genetiska framsteg inom produktion under de senaste 50 åren. Som visas i tabell 1 har avkastningsindexet ökat från 17,8 till 20,9 indexenheter under en tioårsperiod (2014–2024). Det innebär att korna i ladugården nu har en högre genetisk potential för produktion jämfört med tidigare generationer, och utvecklingen följer samma trend för alla raser. Det har skett betydande framsteg i index för både kilogram fett och kilogram protein, medan framstegen för kilogram mjölk har varit mindre. Detta är i linje med det ekonomiska värdet av fett, protein och mjölk i avkastningsindex. Både Holstein och RDC har gjort stora framsteg i fett- och proteinhalt, medan Jersey har haft mindre framsteg i proteinhalt och nästan oförändrad fetthalt. Indexen visar goda framsteg inom aveln, men vad är effekten i mjöltkanken under den tioårsperioden?

Ras	HOL	RDC	JER
Mjölk, kg	9.8	5.4	9.5
Fett, kg	19.5	16.1	16.1
Protein, kg	17.8	14.8	18.5
Fett, %	11.8	16.1	0.9
Protein, %	15.5	15.4	8.0
Avkastningsindex	20.9	17.8	20.0

Tabell 1: Framsteg i avkastningsindexenheter från 2014 till 2024 för kor från Danmark, Finland och Sverige

Mycket mer mjölk i tanken

Under perioden 2014 till 2024 har den genetiska potentialen för produktion ökat avsevärt, och för alla raser har mängden kilogram mjölk, fett och protein ökat. Mjölken har blivit mer koncentrerad, eftersom både fett- och proteinhalt har stigit. Som visas i tabell 2 har Holstein satt turbo på produktionen och ökat med nästan 650 kg mjölk och totalt 85 kg torrs substans under perioden. Detta motsvarar en prestationsökning i torrs substans på drygt en procent per år. För RDC och Jersey har ökningen i kilogram varit något mindre under perioden, med 377 kg mjölk och 74 kg torrs substans för RDC samt 544 kg mjölk och 65 kg torrs substans för Jersey. För RDC motsvarar detta en årlig ökning på en procent per år, medan Jersey har haft en ökning på cirka 0,9 procent per år under perioden. Under de senaste tio åren har mjölken blivit betydligt mer koncentrerad, vilket är en stor fördel eftersom många mejerier betalar för kilogram fett och kilogram protein, medan mjölk kostar pengar att hantera och kräver extra foder för att produceras.

Ras	HOL	RDC	JER
Mjölk, kg	643	377	544
Fett, kg	49	43	34
Protein, kg	36	31	31
Fett, %	0.35	0.48	0.05
Protein, %	0.16	0.15	0.16

Tabell 2: Avelns bidrag till utvecklingen av produktionspotentialen från 2014 till 2024 för kor från Danmark, Finland och Sverige

Mer koncentrerad mjölk

För alla tre raser har proteinhalten ökat med mellan 0,15 och 0,16 procentenheter. När det gäller fetthalt har RDC ökat med totalt 0,48 procentenheter, medan Holstein har ökat med 0,35 och Jersey med 0,05 procentenheter. Det bör nämnas att Jersey, enligt den senaste månadsrapporten från dansk avkastningskontroll, har en genomsnittlig fetthalt över 6,0.

Avel bidrar till betydande förbättringar i produktionen, och detta kommer att fortsätta även i framtiden. Men det finns också många andra viktiga egenskaper i NTM. I den här artikelserien kommer vi att titta närmare på de enskilda egenskaperna och visa vad aveln har bidragit med under de senaste tio åren.